

- (4) Vlietinck. Cartulaire d'Ostende. Blz. 76. Conventie van januari 1285 m.b.t. eerste Oostendse Watergang.
(5) J. Verdam. Middelnederlands Handwoordenboek.

OOSTENDE TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG (21)

door Aimé SMISSAERT (+)

De Duitschers gaan voort met rekvisities te doen. Zoo eischten zij, deze laatste dagen, overal, bij de aannemers de pottebuizen op, om ze in waggons te laden, waarschijnlijk om ze naar hun land te sturen ! 't Kan hun, immers alles dienen !

Van morgen af zullen ze rondgaan naar al de cigarenwinkels om te weten hoeveel cigaren er nog in Oostende voorhanden zijn. Cigaretten, dat en is hier niet meer ! Z'hebben reeds al de pakjes bijgehaald !

De Middelhare school voor meisjes schijnt het middendepot dezer heeren te zijn : met gansche karrevrachten te gelijk wordt er daar van alles binnen gedaan... Hunne aardappelen en groenten leggen ze... te bewaren in het voormalig Inlichtingsbureel ten stadhuize. Eindelijk hunne wijnen en likeuren, of liever 't gene nog overschiet van de massas drank, hier door hen gestolen, ligt geborgen in de kelders van het "Hôtel du Bassin", Keizerskaai, en in het huis, hoek Kerkstraat en Ooststraat, laatst bewoond door M. Charles DEPAUW.

Tot in ons Burgelijk Hospitaal toe ontbinden zij van hun duivels : er zitten daar een 40 tal Duitschers, allen kloeke boutens, sterke matrozen, wien men het vier uit het aangezicht zou slaan, en die heeren smullen en teren daar dat het een plezier is ! De arme Duitsers van 't Godshuis hebben schier geen stoel meer om op te zitten, geen tafel meer om aan te eten : de "sauerkrautfresser" gebruiken alles !

Daar wij van 't Hospitaal spreken, deze week hebben de Duitschers het militair hospitaal geledigd, de gewonden, die niet konden vervoerd worden, naar het Burgelijk Hospitaal overgebracht. Verleden Maandag werden 3 groote autos, met bedden, beddegoed enz. geladen, van het eene hospitaal ('t Militair) naar het ander overgebracht.

Gister overleden, in het Hospitaal, 5 Duitschers; heden voor 10 ure, hadden reeds 5 andere de pijp aan Maarten gegeven - en zoo gaat het alle dagen, in middelmate 4 per dag ! Thans liggen nog 3 Fransche gekwetsten in ons hospitaal !

De 8 ure mis, in de HH. Petrus en Pauluskerk, werd wederom door een Duitsche almoesenier gedaan en door tal van Duitschers bijgewoond (1).

Ook in de Engelsche kerk der Langestraat werd heden morgen een dienst gedaan. Gister avond laat werden daar stoven binnen gedaan voor de verwarming.

Rond 10 1/2 ure komt van Middelkerke een tram toe, met 84 menschen van Lombartyde. Die menschen zaten gedurende 5 weken, dag op dag, opgesloten in den kelder van M. DELAEY te Lombartyde. Zij kregen eten van de Duitschers, doch mochten schier uit den kelder niet komen, tenzij om hun gevoeg te doen. Zaterdag kregen zij bevel te vertrekken; zij gingen te voet tot aan Middelkerke, waar deze morgen een tram hen kwam afhalen. Zij werden door de

duitschers in het "Hotel Britannique", hoek der Kapelle- en Joseph II straten geherbergd.

Rond 3 ure kwam, van den kant van Leffinghe, een tram af met een 25 tal gekwetsten. Wij hadden gansch den morgen in die richting hevig geschut; in den loop van den namiddag kwam het gerucht meer van den kant der zee.

Verders niet bijzonders te melden - tenzij, niettegenstaande de vinnige koude, het gewoon concert op de Groote Markt, van 3 tot 4 ure.

* * *

Als gevolg op de plakbrief, geteekend Dr. MOREAUX, vragend dat onze medeburgers het Belgisch geld, in hun bezit, zouden willen uitwisselen tegen kasbons, ten einde de stad in de gelegenheid te stellen eetwaren op de vreemde te koopen, werd tot hiertoe, in de stadskas voor 70.000 ₣ Belgisch geld neergelegd. De helft dezer som werd gestort door de Cooperatief der Staatsagenten.

* * *

Heden namiddag werd een bericht in 't Fransch en in 't duitsch opgesteld, aan de keizerlijke kommandantuur aangeplakt, meldende dat in den loop der week treinen naar Brussel zullen rijden.

De menschen die begeeren de reis te doen worden gewaarschuwd dat zij voor het einde van den oorlog misschien niet zullen kunnen terugkeeren. Zij mogen de noodige certifikaten ten stadhuize gaan afhalen.

Maandag 23e November. -

VEERTIGSTE DAG DER BEZETTING

Rond 7 ure van den morgen komt er, over de stad, eene "taube" gevlogen, die signalen deed. Een half uur nadien reden, in volle vlucht, 25 kanonnen Leffinghewaarts op. Het moet zijn dat er iets op handen is, want de duitschers zien er buitengewoon zenuwachtig uit. In 37 haasten vullen ze hunne karren en bevoorradingswagens; in min dan een uur worden aan de school der Groenselmarkt, 7 kolosale wagens gevuld met alles wat men maar denken kan. De wagens, die sedert eenige dagen op de Groote Markt stonden, worden ingespannen, vertrekkensgereed. Tot de veldkeukens toe, die de Leopoldgaanderij versierden (???) en verpesten, worden in de Vlaanderenstraat gereed gezet !

Wij trachten inlichtingen te bekomen van de weinige groenselboerinnen, heden ter markt. Doch 't is alsof men van duimpje sprak ! Niemand weet iets stelligs. Zulks belet nochtans eenige weetals niet, u, met veel gebaren en veel geheimzinnigheid, in het oor te fluisteren dat de Belgische vlag wappert te Lichtervelde en te Thourout ! Een boer van die streken is het komen vertellen, dus 't moet wel waar zijn - juist lijk de bezetting van Bergen (Mons) door de Franschen, ook waarheid was daar iemand een "laissez-passer" (paspoort) uit die stad had gezien, voorzien met de stempel der Fransche Republiek - juist lijk de straatgevechten te Brussel tusschen de Bondgenoten en de duitschers als evangelie moeten aanveerd worden, daar iemand een brief zag door eenen officier naar zijne vrouw gestuurd ! O, menschelijke verbeelding !

Nochtans hapert er heden iets - want om 9 ure worden nogmaals 18 veldkanonnen, met den noodigen voorraad, Leffinghewaarts gestuurd.

Een uur later slaan 200 ruiters dezelfde richting in. De groote autos, die in de Euphrosine Beernaertstraat stonden, volgen.

Rond 10 1/2 ure vliegt een tweede "taube" over de stad. Zij doet eveneens, signalen en rond 12 ure vertrekken al de wagens die gereed stonden op de Groote Markt, op de Groenselmarkt, in de Vlaanderenstraat en aan de Koninklijken Schouwburg, in een lange, lange reke, langs de Kapellestraat en de A. Pieterslaan in de richting van Middelkerke.

Een 350 tal mariniers (85 reken van 4 man) wordt hen, per tram achterna gezonden.

Rond 1 ure komen 5 beschadigde kanonnen van den Nieupoortschensteenweg af. In die richting hoort men zeer zwaar geschut, doch, opeens ook, zoo wat rond kwart voor 2 ure, wordt nog zwaarder geschut gehoord, van den kant van Zeebrugge. Ongetwijfeld moet daar fel gevochten worden. Rond 2 1/4 ure komen per tram uit die richting verscheidene officieren toe, waaronder, een erg toegetakeld aan het hoofd, en gansch den namiddag zullen trams troepen van dien kant aanbrengen.

Van een duitscher vernamen wij dat zijn kamaraden 5 kanonnen hadden opgesteld op het havenhoofd van Zeebrugge, doch dat Engelsche schepen er op hadden geschoten en ze vernield hadden evenals verscheidene petroltanks. De huizen van Zeebrugge zouden erg geleden hebben. Daarover zullen we zeker wel binnen eenige dagen de waarheid weten.

Van 2 1/2 tot 4 1/2 ure vlogen schier onophoudelijk "taube" over de stad, signalen makend. Gansch den namiddag, ook, trokken groote rolwagens, met voorraad, olie of schietvoorraad, de eene den Nieupoortschen, de andere den Thouroutschensteenweg op.

* * *

Zondag om 8 ure 's avonds, moesten nog enkele Lombartzijdenaars, die de gemeente nog niet verlaten hadden, seffens weg. Zij werden naar Middelkerke gebracht, waar zij den nacht doorbrachten, in de kerk, op stroo. Heden kwamen zij hiertoe.

Een dezer dutsen verteld ons dat, nevens zijne woning, twee erg gekwetste Fransche soldaten, zich opgehangen hadden, bij gebrek aan verzorging en eten. Een 50 tal Belgen en Franschen, die zich in eenen kelder te Lombartzijde verscholen hadden, werden ongenadig door de duitschers, langs de keldergaten in, doodgeschoten.

De weduwe van Ivo DEWULF, eene 88 jarige groenselboerin, was door hare huisgenoten (n.l. de veldwachter van Lombartzijde, die met haar dochter getrouwd is) in de kelder hunner woning gedaan. Eene bom viel op het huis, kwam terecht in den kelder nevens het bed der oude vrouw die door de gassen gedood werd en kwetste erg de veldwachter in de bil. Vier dagen nadien slechts kon men het lijk der vrouw opnemen, in een laken draaien en in den grafkelder, waar reeds haar man en haar zoon den eeuwigen slaap slapen, leggen. De veldwachter werd naar Middelkerke overgebracht, alwaar hij in het hospitaal verzorgd wordt.

* * *

Heden vertrokken de Z.E.H. Deken CAMERLYNCK, Dr MOREAUX, schepen en M. THONÉ, gemeentesekretaris met de andere afgevaardigden der kustgemeenten, van Oostende per speciale tram naar Zeebrugge. Op dit oogenblik werd die plaats hevig door de Engelsche oorlogs-

schepen beschoten en 't gevaar was zoo groot dat, te Blankenberghe gekomen, alleen d'Oostendenaars, de Wenduynenaars en de Blankenbergenaars doorreden tot aan Zeebrugge. Daar werden z'ontvangen in het "Palace Hotel" door een officier, een echte bullebak. Na veel vijven en zessen werd toegestaan dat Dr MOREAUX, een afgeveerdigde van Heyst, een van Blankenberghe en een van Wenduyn naar Holland zouden mogen vertrekken om levensmiddelen te koopen. Bij de Hoogere Overheid zou worden aangedrongen opdat de Z.E.H. Deken CAMERLYNCK de reis zou mogen mededoen.

Vandaag keerden d'Oostendenaars in onze stad terug. Op het stadhuis had men reeds 81.000 ₣ gangbaar geld.

Dinsdag 24 November. -

EENENVEERTIGSTE DAG DER BEZETTING

Goddank, wij zijn van eene onze plagen verlost : de dooi is ingevallen en de groote koude is weg ! Wanneer geraken wij nu onze bloedzuigers kwijt ?

Heden weinig nieuws : een beetje gebommel ten Westen, het gewoon concert van den namiddag, het dagelijksch afzenden en terugbrengen van autos, bevoorradingswagens, enz. en bovendien het sturen Leffinghewaarts van 5 kleine kanonnen en 25 caissons en Nieupoortwaarts van 3 grote kanonnen, een 's morgens om 2 1/2 ure en de andere 's avonds om 6 ure. Ook nog, het aanbrengen, deze morgen omstreeks 10 ure, van gekwetsten in 10 grote rolwagens en het vliegen van enkele "taube" signalen makend en van een Engelsch vlieg machien, dat rond 3 ure boven onze stad, eene verkenning komt doen en wéldra door eene "taube" nagezet wordt.

* * *

Volgende plakbrief is door onze beste vriend VON BERNUTH uitgevaardigd :

STAD OOSTENDE

BERICHT

Bevel der Commandantuur

Teneinde de bevoorrading der regelmatige bevolking te vergemakkelijken, wordt er BEVEL gegeven aan alle personen, te Oostende niet woonachtig, de stad te verlaten in den loop der toekomende week.

De belanghebbenden moeten zich ten stadhuize, bureel der bevolking, laten inschrijven. De reis zal in gemeenschap tot Brussel plaats hebben; dezen, die verder dan Brussel willen reizen, zullen zich tot de overheden moeten wenden.

De andere personen, die begeeren Oostende te verlaten, zullen zich mogen bij deze verzending vervoegen, op voorwaarde zich ook, te dien einde, te laten inschrijven ten burele der bevolking.

Oostende, 22 November 1914.

De keizerlijke duitse commandantuur,
(get) VON BERNUTH
Oberstleutnant en Plaatscommandant

(1) De Z.E.H. Deken was slechts 's avonds te voren om 8 ure verwittigd geworden dat de kerk behoorlijk moest verwarmd zijn.